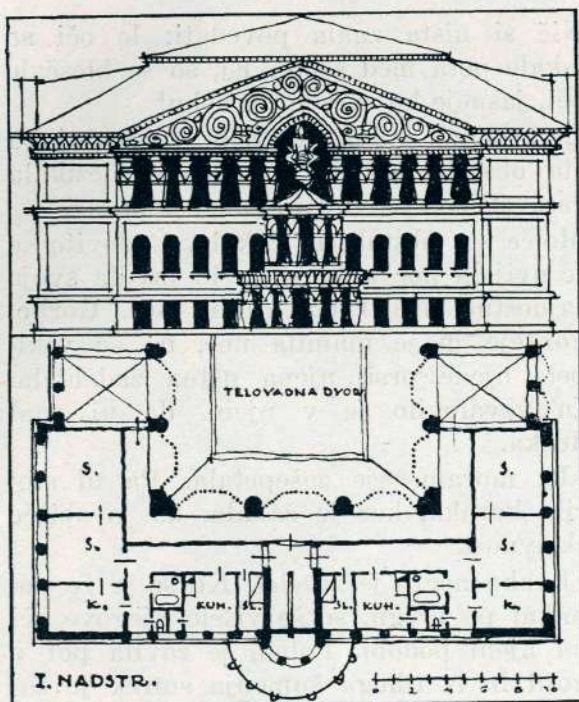

IVAN VURNIK: SKICA ZA FASADO II.

APOKALIPSA.

STANKO MAJCEN.

(Štirikotno vlažno dvorišče sredi velikega, golega poslopja. Pred lisastim ometom desne stene voz, naložen s smetmi. Pred vozom prevrnjeni zaboji. Ob levi steni klopi. V vseh treh stenah dvojne vrste oken.)

Na dvorišču okroglo trideset ljudi, ki stojijo, sede, poležavajo, hodijo nestrpno sem pa tja. Nekateri se še niso zavedeli... Vojaške patrulje so jih polovile, in kjer so bili in kakor so bili, so jih segnale na ta kraj, kjer čakajo na zasliševanje.

V prvem nadstropju zadnje stene dvorana z okni na dvorišče. Tu je začasno nastanjeno vojaško sodišče, preko sod. Svetiljke v dvorani gore, čeprav je še dan. Vhod sredi zadnje stene.)

Pop (se med vso epizodo drži srede dvorišča. Sedi na zaboji in govori z monotonim, ekstatičnim glasom. Mlad, zelen v obraz, z redko brado okrog čeljusti. V škornjih, ki so obrožani do kolen.) Vpij in ne jenjaj! Kakor trobenta povzdiguje svoj glas in oznanuj mojemu ljudstvu njegove hudobije, hiši Jakobovi njene grehe! Dan za dnem me iščejo in hočejo vedeti za moja pota. Kakor ljudstvo, ki dela pravico in zapovedi svojega Boga ni zapustilo, iščejo pri meni pravičnih postav in se hočejo približati. — Zakaj smo se postili in nisi pogledal, ponižali svoje duše in ti ni bilo mar? — Glejte, na dan svojega posta delate po svoji glavi in stiskate svoje dolžnike! V pravih in preprih se postite in bijete s pestjo neusmiljeno...

Nasilni človek. Ni ga!

Glavovi. Molči, Balaab! Hijena sodnega dne! **Profesor** (nenehoma hodi sem pa tja.) Vsak veruje v svoj nauk. Pridiguje, če so te pridigovati učili! Bo že kaj... In kar je, je dobro. Jaz, postavimo, dam plašč za cigareto. Podvleka je še dobra. Nekdaj je bila svilena. Kdo da cigareto za plašč?

Glavovi. Molči, opica!

Profesor. Resnično, dam ga za cigareto. Trideset let sem kadil, po štirideset na dan... Če mi je ne posodi nihče, poprosim krvnika. **Preprosti človek** (iz levega kota. Popu:) Kje si se naučil teh besed? Ali so zapisane? Vaše šole so tako skrivnostne... Živ krst ne ve, kako se postane pop. Zgineš... pa si. Odkod imate te besede?

Boljša ženska. Ne tako na glas, ko še stene poslušajo! Ti ni dovolj, da smo očrnjeni do kosti? Stari oče naj me vidi, sive oči naj odpre in naj me ugleda na tej gomili smradu in gnilobe. Izgrebe si srce iz prsi, pojé ga živega...

Človek s ceste. Zanj bo krvnik izvlekel posobeno vrv: tenko, dišečo... Nekako nežno vrvico za nežni podbradek. Hočete zrealce, izvolite obliž?

Boljša ženska. Vam ljudem s ceste se imamo zahvaliti za to ovadbo. Kri se mi upre, če pomislim, da stoletna kultura duha, obličja — pa kaj vam je vse to drugega kot tarča za neslane dovtipe? Lej človeka, ki iz groba vstaja, ker ne leži v lastni zemlji! Tam stoji. Bronislav, zagrebala sem te kraj ceste, odpusti! Zakopala sem te v jamo, za mrhovino pripravljeno.

Bleda ženska (na desni spredaj, z otrokom v naročju, ki spi.) So bolečine, ki jih ne poznamo, ker smo premalo živeli.

Nasilni človek. Če je umrl, naj gnije in naj ne straši o belem dnevu — Bronislav. Mrtveci se po navadi spodobno obnašajo, razen da jih kaj jé!

Boljša ženska. Pop, razloži jim, kaj je tradicija! Grad je, pristava je in ni slišala druge glasbe kot klasičnih sonat. Rože, šestkrat križane, terasa je ječala pod težo cvetja. Moje teje, moje teje...

Nasilni človek. Teje, teje, ko še kruha ni, da bi si utolažila zobe. Imaš kaj jesti, visoko bitje, splesnelo skorjo za nizkega človeka? Hvaležen ti bo zanj, če ga grudi glad, kakor grudi mene, tepca.

Bleda ženska. Moli, da te mine. Ura ni več daleč in boš slišal sodbo sodnega dne. Med konicama bajonetov se bo bleščala, mesar ti jo bo oznanil.

Profesor. Saj imamo jurista med seboj. Naj pride in naj razloži!

Študent. Kaj hočete?

Profesor. Študent?

Študent. V šestem semestru.

Profesor. Kakšni so predpisi, kako obešajo?

Študent. Vpričo sodnega dvora, državnega pravdnika in najbližjih sorodnikov —

Profesor. Občinstvo nima pristopa?

Študent. V mirnih časih je bilo tako, da so se občinstvu dajale vstopnice. Resnim ljudem ustaljenih nazorov... Izsiliti se povabilo ne dá. Ni ples.

Profesor. Predpustna burka. Dalje?

Študent. Sodnik prebere obsodbo in izroči obsojenca krvniku —

Profesor. Gola formalnost, kakopa.

Študent. Lepa formalnost. Krvnik do obsojenca nima pravice, dokler mu ga sodnik ne izroči. Državni pravdnik je tih.

Profesor. Koliko časa traja vse skupaj?

Študent. Nekaj minut izpolni že manipulacija krvnikovih hlapcev z zločincem. Zvežejo mu roke, noge, čez glavo potegnajo čepico...

Profesor. Manipulacijo imenuje on vezanje rok in nog... Kaj pa zločinec?

Študent. Pravico ima do zadnje besede. Postavi se pod vešala in govori.

Profesor. Vsi zločinci govorijo?

Študent. Zahvalijo se sodnikom... prosijo odpuščanja...

Profesor. Da so smeli živeti...

Študent. Poslove se... toda tega ni v predpisih. Zdravnik potiplje žilo, krvnik javi, da je izvršil...

Profesor (se nemirno ozre.) Učitelja še ni nazaj?

Učitelj (pride skozi zadnja vrata.) Pop je na vrsti.

Vojak (v vratih.) Vasil Ogonovski!

Pop. Tu.

Vojak. Z menoj! (Pop odide za vojakom.)

Profesor. Kako daleč pa smo?

Učitelj. Dognano se jim zdi, da je učiteljski zbor nedolžen. Konspirirala sta s sovražnikom le pop in njegov pomočnik. Da se je našel telefon v cerkvi, za glavnim oltarjem, vendar nekaj pomeni. A pop da ni vedel zanj. Krije se s članki, ki jih je pred desetimi leti objavil v nekem patriotskem listu. Kot da se nekateri sodniki še spominjajo teh mazaštev — nad popa si ne upajo, čeprav so mu na sledu. Še srepega pogleda mu ne dādo, toliko spoštovanje imajo pred članki, starimi deset let.

Profesor. O meni... ali je bila beseda o meni?

Učitelj (se predstavi.) Markijan Veličko.

Profesor. Epifanij Smotricki.

Učitelj. Smotricki? Smotricki? Epifanij Smotricki je naročil aparat, oskrbel žico in nadziral delo za oltarjem. Pri tem je bil tako nepreviden, da je dal napeljati lastno žico, ko je bilo vojaške v izobilju.

Profesor. Ha ha.

Učitelj. Po lastni žici, je hotel, da se sporočajo vesti v sovražnikov stan.

Profesor. Bom obsojen?

Učitelj. Suče se tako, da ste čezdalje v čudnejši luči. Niste bili moj profesor?

Profesor. Nimam kataloga pri sebi. Že mogoče. V prvi klopi?

Učitelj. Prav v prvi sem sedel. Toliko da nisem z nosom brisal table.

Profesor. Se že spominjam. Goniometričnih funkcij dolgo niste umeli, in ko sem prinesel prvo nalogo v šolo, ste se namrščili — tako.

Učitelj. Kakone, petica! V šarast robec ste se vsekovali.

Profesor. Nahoden sem bil. Prepričevalo je v tistem razredu, da nikoli tega. Stara bajta, star profesor. Ná, zdaj oba stojiva pred — velikimi vrati. Se pravi pred temi-le majhnimi. Kdo ve, ali bom še kdaj skozi katera stopil?

Učitelj. Sodnik na predsednikovi levi je človek s srcem. Zastavlja vprašanja tako, da jih ne morete zgrešiti. Pa kaj zaleže, ko je drugih sedem že zaduhalo kri. Ne utešite jih drugače kakor s krvjo.

Profesor. Pop se bo izvil.

Učitelj. Štiri obsodijo na smrt brez dvoma. Ukazano je, da so trije premalo.

Profesor. Kdaj... kdaj... se nadejate sodbe?

Učitelj. Še pol ure in homo vedeli vsi: oproščeni in obsojeni, živi in — drugi.

Študent. Pravda ne sme trajati dalje kakor štiriindvajset ur. In obsodba se izvrši takoj.

Profesor. Pritožiti se ne morete?

Študent. Pritožbe ni. Ko general podpiše...

Profesor. In če je v kavarni.

Študent. Podpiše v kavarni.

Profesor. In če je — pri gospodičnah?

Študent. Podpiše pri gospodičnah.

Profesor. In če večerja ščuko v majonezi?

Študent. Si obriše usta in podpiše.

Profesor. Taka je preka sodba...

Študent. Taka.

(Odmor.)

Bleda ženska (na desni.) »Takrat boš klical in Gospod te bo uslišal. Vpil boš in poreče: Evo me, ker sem usmiljen...« Kje je pop? Zakaj ga ni nazaj? Tiho, Lizočka!

Otrok. Kaj je bral vojak?

Bleda ženska. Da smo ujetniki, dokler smo tu. Potem nas izpuste: nedolžne na svobodo, obsojene pod vislice. Tiho, da ne zbudiš sosed!

Speča ženska (poleg blede. V sanjah:) Ne trgajte mi las! Ne pulite mi vlaken! Na levo, na levo! Kolo je šlo čez roko... Sveti jezdec!

Otrok. Kaj se ji blede?

Bleda ženska. Bežala je pred patroljo. Utekla bi ji bila, da je ni dragonec dojezdil na polju. Toliko da je ni poteptal.

Otrok. Kako da ima blazino pod glavo?

Bleda ženska. Pograbila je, kar ji je prišlo pod roko. S ptičjo kletko sem videla nekoga teči oni dan. Pred topovi je reševal sebe in šojo v zeleni kajbi.

Otrok. Kaj naj rečem, če me vprašajo?

Bleda ženska. Molči! Zdelo se bo, da ne veš ničesar. Da si preotročja.

Otrok. Bo učitelj obsojen?

Bleda ženska. Kar je v teh časih môž, zvestih samim sebi, so krvniku izročeni. Vse jih čaka vrh.

Blazna ženska (v desnem ozadju.) Držite ga, držite ga! Zapali mi skedenj, onečasti deco! Za zob ga primite, psa! — Sladko bitje, sree ti bije na poldvanajst in ti ne čuješ? V knjigah je zapisano in ti si pozabila? Kaj se opijaš, ko solnce sije na vse? Mahni, udari, svet je itak na dvoje!

Bleda ženska. Ta blazni že leto dni.

Profesor (opozorjen obstane.) Dalje, dalje.

Energična ženska (mu od zadaj stopi za hrbet.) Ali nisi ti nabijal tiste izdajske oklice tri dni pred prihodom vojske? Tak pisun je bil, nepospan, krivo je gledal. Dobro sem si ga zapomnila, in najsí je bila noč. Linčali da bi te bili! Vsaj zmanjkalo bi te bilo o pravem času in ne trpeli bi drugi zaradi tebe.

Profesor. Še sodnikom povej, če kaj veš!

Energična ženska. Povedala bom in še za noge te bom potegnila, ko boš visel. Le visi, visi, dokler ti jezik do kolen ne sega, zato da boš vedel, kedaj si politiziral, konspiriral, špioniral na račun drugih!

Pop (se vrne. Za njim vojak.)

Vojak. Epifanij Smotricki!

Profesor. Prijatelji mladi, kmalu se vrnem. Ostanite skupaj dotlej! Ne ugibajte, vse bom povedal. Razložil bom po vrsti in ne bom ničesar zamolčal... Prijatelji mladi —

Vojak. Stopitel!

Profesor (za vojakom skozi vrata.)

Nasilni človek. Kaj si opravil, pop? Kako si govoril?

Preprosti človek. Potolaži nas! Nimamo nikogar, ki bi pomnil iz prve mladosti besede miru in ljubezni in tistega sladkega upanja...

Nasilni človek. Naj raje pove, kako se je izvil biričem in ali je bilo treba, potlačiti nas...

Pop. Govoril sem, kakor je bilo.

Preprosti človek. Izdal si nas.

Pop. Kaj bom izdajal, koga bom izdajal, ko smo vsi osumljeni? Razmisli, koliko si ti dalje od šafota nego jaz? Vsi imamo dvajset in pet korakov. In ne ločijo ne po stanu, ne po obleki.

Nasilni človek. Izdal nas je.

Učitelj. Po pravici: ali je beseda še o aparatu?

Pop. Telefonski aparat, najden v cerkvi za glavnim oltarjem, je jedro vse razprave. Čigav je, kdo ga je rabil in kaj se je po njem sporočalo sovražniku. Vidva sta ga vzdala.

Nasilni človek (preprostemu.) To veva. Dalje!

Pop. Sum leti, na kogar leti. Naključje odloča. Ti si se, postavimo, zavzemal za kar najslabšo pogostitev vojakov, ki so prišli patroljirat. Kdo bi te ne sumil? Tudi ime ti priča, da nisi iz naših krajev.

Nasilni človek. Bolotov ali Ogonovski — ni taka razlika. — Kdaj me zaslišijo?

Pop. Takoj za profesorjem.

Nasilni človek. Operem se, kakor si se opral ti. Potlačim te, kakor si ti naju potlačil. Če

bi bil cerkovnik tu, bi bile štete minute tvojemu popovanju.

Plahi človek. Ničesar ne vem. Vse sem pozabil.

Nasilni človek. Ah, saj je tu! — Pričaj, govori zoper gospoda, svojega popa, pred krvnikom sta oba enaka.

Plahi človek. Če tajim, bom usmrčen, če priznam, bom usmrčen. Molčal bom, naj sodijo po postavi.

Boljša ženska. Kdaj so ženske na vrsti?

Pop. Pride ura in ni več daleč. Ženam pa bo rečeno, da pojdite in objokujte žrtve tega predsodnega dne. Nihče, ki je umrl, ni izgubljen: zasejal bo seme in večnost bo žela. In še govori Izaija prerok: Lomi lačnemu kruh in pelji revne in ubežne v svojo hišo. Kadar vidiš nagega, pokrij ga in ne zaničuj svojega mesa. Tedaj bo kakor zarja tvoja luč svetila in kmalu bo prišlo tvoje zdravje. Tvoja pravica pojde pred teboj in Gospodova čast te bo obdala.

Preprosti človek. Govori o smrti ali o življenju?

Pop. To govori Gospod, tvoj Bog: Ako vržeš železje od sebe in nehaš iztezati prst in govoriti, kar je krivično; ako izliješ pred lažnim svoje srce in stiskanega nasitiš, ti bo v temi svetila luč in tvoja tema bo kakor poldan. In Gospod ti bo dal pokoj vselej in ti bo dušo napolnil s svetlobo. Tvoje kosti bo okrepčal in boš kakor namočen vrt in kakor tekoč studenec, ki mu ne zmanjka vode.

Nasilni človek. Tekoč studenec — smrtnih žalitev! Kostí ti zlomim v telesu! Tako je prevaril tudi sodnike, mi pa se vijmo, kakor vemo in znamo! — Kdaj pridem na vrsto?

Študent. Profesor ima besedo. Če se mu posreči, da zvabi sodnike v svoje zanke, bo dobro. Bomo rešeni vsi.

Učitelj. Nikoli mi ne bo odpustil, da mu nisem znal goniometrije.

Preprosti človek. Mu bodo verjeli?

Bleda ženska. Razloži, pop, kako nam je govoriti?

Preprosti človek (bledi ženski, kažoč na spečo.) Spi?

Bleda ženska. Bolna je.

Pop. Mi vsi spimo. Odprla pa se bodo vrata in bomo ugledali svetlobo v svetlobi. In bomo padli na obraz in bomo ginevali v svetlobi. Čast in slava Njemu, ki sodi brez postav, brez prič, patrolj in špijonov na vekomaj.

Bleda ženska. V spanju govori. Ne ume je nihče.

Preprosti človek. Je kriva?

Blazna ženska (v desnem ozadju.) Kdo te je postavil za sodnika? Čuvaj naših dni, kdo te plačuje? Spravi se, da te ne dohiti mrak, ne zaloti bolečina jeter in zasnubi večnost z zobmi in gobcem hijene: Tu-u, tu-u... Šest je že ura, kočija pa še ni naprežena. Sram te bodi, nagega, vpričo nas, ki te gledamo in

čakamo. Si zamoril glive ali jih pustiš, da se razplodé po vsem telesu? Te gobe so strupene, dragec...

(Smeh.)

Bleda ženska. Pop!

Pop. Prišlo bo tolažilo iz nebes, sladka mana. Potrebni in nepotrebni jo bodo uživali —

Plahi človek. Koraki!

Študent. Ura tiktaka v dvorani.

Bleda ženska. Reci nam, je ali ni?

Pop. Ne vprašuj, žena, če dvomiš. Srce položi na dlan, dlan obrni, in če srce na tla pade, vedi, da je človek iz mesa in krvi in da ni rojen za večno sodbo. Resnica pa je ena. In pisano je —

Profesor (se vrne.) Slabo.

Plahi človek. Izgubljeni?

Študent. Dokazovanje zaključeno?

Profesor. H koncu gre, kar mrak se dela nad dejstvi...

Vojak (v vratih.) Nikolaj Bolotov!

Nasilni človek. Preklete! (Odide za vojakom.)

Profesor. Pop je rešil, kar se je rešiti dalo: sebe. Nezmisel, prepričevati sodnike o krivem mnenju, ki so si ga zajeli iz nasprotujočih si pričevanj, če je ukazano, da obsodi zaradi zgloda! Da obesi zavoljo strahu in spoštovanja! En sam pop — in tega povišanja nas ne reši vesoljna kristjanska pravovernost cerkev. Le kako je zašla med krivce — ženska? Neka Skorina, ali kako ji je ime...

Bleda ženska. Jaz sem Skorina.

Profesor. Če si ti Skorina, bo slabo zate.

Bleda ženska (popu.) Reci... reci... je ali ni?

Pop. Naj zapusti hudobni svoj pot in krivični svoje naklepe in naj se vrne h Gospodu in usmilil se ga bo. Kajti moje misli niso vaše misli, tudi vaša pota niso moja pota. Ampak kolikor je nebo višje od zemlje, toliko višja so moja pota od vaših potov in moje misli od vaših misli, govori Gospod.

Bleda ženska. Ne umem.

Pop. Ni kaj umeti. Poslušaj! In kakor pada dež in sneg z neba in se več ne vrne gori, ampak napoji zemljo in jo namoči in stori, da rodi, in dá seme sejavcu in kruh jedcu: tako bo beseda, ki prihaja iz mojih ust. Ne bo se vrnila prazna nazaj k meni, ampak bo storila, karkoli hočem, in bo teknila v to, za kar jo pošiljam.

Bleda ženska. Je to smrt?

Pop. Življenje je.

Bleda ženska. Bliža se ura odločitve, razsveti nam pamet. Je Bog?

Profesor. Pred smrtjo ga je tajil profesor Löwe, ko ga je vse življenje priznaval. In priznal ga je na smrtni postelji učenjak, fizik in astronom Lagrange, ko ga je tajil svoj živ dan. Tudi Bog je relatiiven pojem, cenjeni poslušalci. Javi se le, kadar je sila. Išči ga za šalo in ne izslediš ga, kakor je povsod pričujoč in neizmeren. Relatiiven pojem, cenjeni poslušalci, pa je pojem...

Bleda ženska. Govori še, pop. Otroci mi trepeče po vsem telesu. Če bom obsojena, kako naj se pripravim?

Študent. Osvetili se bomo. Kri mučencev je seme, ki ne pade na kamen, ne med trnje in bodičje. Sinil bo svit... domovina...

Energična ženska. Tudi njega omenim med drugimi. Kakor je mlad, pamet ga še ni srečala in norce brije iz nas. Kako mu je le ime?

Otrok. Zebe!

Človek s ceste. Prosi za odejo! Vojak ima dve. Meni jo je dal, ne da bi mu kaj obljubil. Mraz ni dober za živce.

Bleda ženska. Posodi plašč, ki imaš odejo!

Človek s ceste. Vrniti mu jo moram. Obsojen namreč ne bom in potem mu pokažem, kje točijo najcenejšo kontušovko. Pod roko: sto kron liter. Domenjena sva.

Bleda ženska. Govori, pop, da mine čas.

Boljša ženska. Kje tu morem oddati pismo na pošto? Nekaj besed. Kdo mi ga prevzame? — Nisi ti pri moji materi služila?

Energična ženska. Kaj mi pomaga, da sem služila, ko niti ne vem, kdo si, kdo je tvoja mati in čemu so me zaprli med te stene? Če imaš znanca, reši sebe in nas in ne nadleguj popotnih ljudi, nikamor pristojnih, s svojimi poštami!

Študent. Če je važno, ga vtaknem v žep jaz in ga oddam, ko nas izpuste. Pa saj se bomo še vsi videli tam zunaj, nemara prav pred nabiralnikom. Epizoda!

(Odmor.)

Plahi človek. Zvoni.

Profesor. Glad zvoni.

Preprosti človek. Mraz zvoni.

Plahi človek. Strah zvoni.

Bleda ženska. Smrt. Je Bog?

Pop. Pozvanja na sodbo — čujte!

Speča ženska. Kdo je? — Ah, ti si... Pridi, pridi...

Blazna ženska. Kadar se osvetim, ne bo kvatrna sredo v postu in ne peta nedelja po Binkošti, dan bo vse osvete, krvavih jagod in sladkih mučeniških usten. Poljub, poljub, poljub...

Nasilni človek (se vrne.) Preklete!

Profesor. Končano?

Glasovi. Kaj?

Študent. Posvetujejo se.

Plahi človek. Ni rešitve?

Profesor. Prebij zid!

Blazna ženska. Okna niso umita. Kaj delajo ženske?

Speča ženska. Pustite me! Še pol ure naj bom sama.

Otrok. Pojdemo?

Bleda ženska. Še ne. Molimo. Najtežji trenutek!

Boljša ženska. Šema pa nisem. Če kedaj — zdaj hočem stati. Stojte bom poslušala sodbo.

Bleda ženska. Govori, pop, da mine čas!

Pop. Ni-li moja pot pravična in niso-li vaša pota hudobna? Kadar se vrne pravični od svoje pravice in stori hudobijo, bo umrl. V krivici, ki jo je storil, bo umrl. In kadar se vrne hudobni od svoje hudobije ter dela prav in pravično, bo ohranil svojo dušo živo. Premislil se je in je zapustil svoja huda dela.

Nasilni človek. Pred krvnike si nas spravil, še sleparil bi pred krvniki? O kom govoriš, mogočnik, kaj govoriš in čigav je nauk?

Pop. Njegov je, ker je beseda Njegova. Kolikor nas je in kdor smo: nihče ne ve, kdo je to uro smrti zapisan. Pride razdejanje in deležen ga bo, kdor je določen. Drugi pa gredo v življenje.

Plahi človek. Reši nas, če moreš!

Profesor. Pripravimo se, da pojdemo!

Nasilni človek. Če pristanem na tvoje besede, ali mi obljubiš življenje?

Pop. Obljubim.

Nasilni človek. In če se obsodim sam, me oprostiš pred naukom, ki ga oznanjaš?

Pop. Oprostim te.

Plahi. Žopet bije ura.

Študent. Proglasila se bo sodba.

Bleda ženska (na kolenih.) Usliši me!

Otrok (zaihti.)

Speča ženska (se predrami.)

Profesor. V smrt se je prebudila.

Blazna ženska. Že gredo.

Nasilni človek. In ali me sliši, če ga kličem?

Pop. Glušec je, a slišec od vekomaj.

Nasilni človek (se prične tresti.) In če mu obljubim zvestobo? Ves majhen bom pred njim...

Pop. Napravi se majhnega, da te vidi toliko bolj. Velike izgreši, kakor je svetloba od vekomaj.

Nasilni človek. Kako naj ga imenujem?

Pop. Brez imena je. Daruj mu dušo! Dvigni roke!

Nasilni človek. Čuj me, čuj, v prahu ležim pred Teboj...

Sodniki, (častniki, stopijo na dvorišče.)

Predsednik. Soglasno so se za krive spoznali veleizdajstva, ker so v glavni stan sovražne vojske sporočali premikanje lastnih čet: Liza Skorina, Epifanij Smotricki, Ivan Rudčenko, Nikolaj Bolotov. Pritožbe ni. Obsodba se izvrši takoj. Ima kdo še kako željo?

(Molk.)

Sodniki (odidejo.)

Vojak. Ženska pred moškimi. Vsi drugi počakajte!

Otrok. Pojdeš?

Bleda ženska. Pojdem.

Vojak. Otroka pustite tu.

Bleda ženska. Vem...

Pop. Usmiljenje!

Bleda ženska (se med vrati obrne.) Ni ga...

Glasovi. Koga ni?

Bleda ženska. Ni ga... usmiljenja... (Odide pred vojakom.)

Profesor. Le kaj je zakrivila, da so počastili tudi njo?

Pop. Nobene njegovih hudobij, ki jih je storil, ne bom pomnil. Zavoljo pravice, ki jo je delal, bo živel. Hočem-li smrt hudobnega in ne veliko bolj, da se izpreobrne od svojih hudih del in živi?

Profesor. Kako dolgo traja procedura?

Študent. Končano. Na vrsti ste.

Vojak (se vrne.) Epifanij Smotricki!

Pop. Nobenega njegovih pravičnih del ne bom pomnil. Zavoljo nezvestobe, katere je kriv, zavoljo pregrehe, ki jo je storil, zavoljo te bo umrl.

Profesor (otroku.) Dovolj, da vzamem robec iz žepa. Plašč obdrži za spomin. (Odide.)

Preprosti človek. Ne daj, da padem v smrt, preden sem Te v oči pogledal. Kje si, da se umikaš, ko Te iščem?

Pop. Reši krivično zvezane, razveži bremena, ki težé. Izpusti potrte in stri vsako butaro. Lomi lačnemu kruh in pelji uboge in ubežne v svojo hišo...

Preprosti človek. To si mi pripravil in nisem vedel za Te do tega trenutka? Kako naj stopim pred Te, ko Te ni?

Študent. Tudi profesorja ni več. Pripravi se, preprosti človek, smrt ne čaka.

Vojak (v vratih.) Naslednji! Rudčenko!

Preprosti človek. Ne trudi se, brat! Hvala! Daj mi roko... (Odide za vojakom.)

Blazna ženska. Jezdec, jezdec, jezdec...

Pop. In še to govori Gospod: Oskrbi svojo hišo, zakaj umrl boš in ne boš več živel...

Nasilni človek. Nehaj! Ni ga!

Pop. Slišal sem tvojo molitev in videl tvoje solze. Glej, pridal bom tvojemu življenju petnajst let —

Nasilni človek. Kdo govori? Petnajst let! Eno samo uro za tisoč smrti!

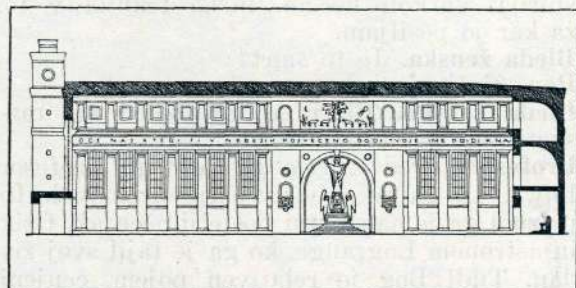
Pop. In otel te bom iz rok asirskega kralja, tebe in tvoje mesto —

Nasilni človek. In bom zadavil to godbo in jo davil... davil... (Se poloti popa, ga stisne k tlom in ga zadavi.)

Glasovi. Vojak! Vojak!

Nasilni človek (se zave, se otrese popovih rok in sam odkoraka na morišče.)

Blazna ženska. Jezdec, jezdec, jezdec!

ARHIT. ŠOLA J. PLEČNIKA: NAČRT III. ZA CERKEV SV. MAGDALENE V MARIBORU (NOTRANJSČINA).